

ORGANIZACYJNE I WYCHOWAWCZE PROBLEMY W NAUCZANIU CUDZOZIEMCÓW

Béla Somos (Budapeszt)

ROLA WYMIANY FACHOWEJ INFORMACJI W ORGANIZOWANIU NAUCZANIA PRZYGOTOWAWCZEGO

W większości krajów socjalistycznych zorganizowane przygotowywanie cudzoziemców do podjęcia nauki na wyższych uczelniach stosuje się już od 25-35 lat.

Ta forma działalności pojawiła się w systemach szkolnictwa wyższego naszych krajów jako zadanie specjalne; jej miejsce i sytuację w systemie szkolnictwa można scharakteryzować w kategoriach ogólnych i specjalnych.

Ze względu na stosunkowo krótki okres tej działalności i okoliczności ją poprzedzające, dla pedagogów zajmujących się organizowaniem i nauczaniem przygotowującym cudzoziemców do podjęcia studiów uniwersyteckich sprawą niezwykle ważną jest gromadzenie wszechstronnych informacji fachowych.

Zbieranie doświadczeń jest konieczne, zarówno ze względu na dobór materiału dydaktycznego, ustalanie programu nauczania, wybór właściwych metod dydaktyczno-wychowawczych, jak i z punktu widzenia nadania temu nauczaniu odpowiednich form organizacyjnych.

Wybór materiału dydaktycznego, ustalenie optymalnego programu nauczania jest uwarunkowane należytą orientacją w sprawach krajowych i stałymi kontaktami z wyższymi uczelniami przyjmującymi naszych słuchaczy. Dzięki systematycznemu zbieraniu informacji w okresach między reformami programów nauczania, dokonywanymi co 7-8 lat, możliwe jest wprowadzenie poprawek i modyfikacji programu, przenoszenie punktów ciężkości na niektóre zagadnienia itp.

Drugi ważny aspekt zdobywania fachowych doświadczeń dotyczy metodologii nauczania. Zważywszy, że języka uczymy nie tylko na lektoratach, ale także na zajęciach z przedmiotów fakultatywnych - stosując zarówno metodykę nauczania języka obcego, jak i poszczególnych przedmiotów - nagromadzone doświadczenia i informacje aż proszą, by je wykorzystać w codziennej pracy ze słuchaczami.

Na aktualny wybór metod dydaktycznych miało i ma wpływ - w mniejszym lub większym stopniu - wiele kierunków nauczania języka obcego stosowanych u nas w kraju i za granicą. Z perspektywy ostatnich dwudziestu lat widzimy, że np. w połowie lat sześćdziesiątych szczególnie silne były kierunki preferujące konwersację, tzw. metoda bezpośrednia, potem, w latach siedemdziesiątych zastąpiły ją metody sytuacyjne, audiowizualne i strukturalistyczne. Obecnie uważamy, że nie należy przyznawać priorytetu żadnemu z tych kierunków, natomiast powinniśmy kompleksowo wykorzystywać wartości i osiągnięcia wszystkich tych metod.

Prócz aspektów już wspomnianych bardzo ważną rolę - z punktu widzenia zdobywania doświadczeń - przypisujemy wymianie informacji między instytucjami w różnych krajach, zajmującymi się podobną działalnością. Jest to o tyle istotne, że w wielu krajach działa jedna tylko placówka tego typu, a zatem na forum krajowym nie ma możliwości przekazywania doświadczeń. Choć nauczanie przygotowawcze w każdym kraju nosi na sobie znamiona miejscowych tradycji dydaktyczno-wychowawczych i form organizacyjnych, to jednak stojące przed nim zadania i trudności w ich realizacji są pod wieloma względami podobne. W konsekwencji doświadczenia uzyskane podczas realizacji zadań mogą przydać się w pracy dydaktyczno-wychowawczej pokrewnej placówki za granicą. Gdyby natomiast doszło do upowszechnienia doświadczeń zdobytych w poszczególnych placówkach, moglibyśmy stać się świadkami i aktywnymi uczestnikami narodzin nowej dyscypliny pedagogicznej.

Starając się usystematyzować wiadomości wchodzące w zakres naszej specjalizacji, czyli chcąc naszkicować strukturę wewnętrzną tej dziedziny dydaktyki wylaniającą się z praktyki, mamy na myśli zgrupowanie następujących tematów:

1) zagadnienia adaptacji politycznej, społecznej i fizjologicznej obcokrajowców, cele, treść i specyficzne zadania pracy wychowawczej;

2) specyfika struktury organizacyjnej: podział nauczania na odcinki czasowe, proporcje godzin nauczania języka i przedmiotów fakultatywnych w różnych okresach roku akademickiego, ramy organizacyjne nauczania i wychowania obcokrajowców;

3) metodyka nauczania języka i innych przedmiotów;

4) historia powstania i rozwoju danej dziedziny nauki;

5) aspekty socjologiczne danej dziedziny nauki, system społeczno-naukowych więzi;

6) pedagogika komparatystyczna: porównywanie podobnej działalności w różnych krajach.

Tematów tych jest oczywiście więcej; w minionych dziesięcioleciach poszczególne placówki na pewno zgromadziły pokaźny zasób doświadczeń odnośnie do wymienionych grup tematycznych.

Międzynarodowy Instytut Przygotowawczy w Budapeszcie pod koniec lat sześćdziesiątych i na początku siedemdziesiątych nawiązał kontakty z podobnymi placówkami oraz fakultetami działającymi w Łodzi, Kijowie, Lipsku, Halle, Pradze i Sofii, co umożliwiło nam systematyczną wymianę doświadczeń. Dzięki temu weszliśmy w posiadanie wielu wiadomości, które wykorzystaliśmy już w praktyce, np. w zakresie stopniowego wprowadzania przedmiotów fakultatywnych, kształtowania właściwych proporcji między nauczaniem języka i przedmiotów fakultatywnych oraz w dziedzinie metodyki i pedagogiki.

Cieszy nas, że kontakty między placówką łódzką i budapeszteńską, nawiązane w latach siedemdziesiątych i na pewien czas przerwane, w bieżącym roku zostały przywrócone i mamy nadzieję, że w przyszłości będą one systematyczne.

Proponuję, byśmy poszukiwali dalszych nowych metod i sposobów wymiany doświadczeń. Na pewno pożyteczne byłoby, gdyby pokrewne placówki co roku wydawały cykl publikacji na wspólnie ustalone tematy i wytypowane do opracowania na 4-5 lat na-przód.

Należałoby się zastanowić, czy nie byłoby celowe organizowanie - oprócz dotychczasowych 5-7-dniowych delegacji w ramach wymiany doświadczeń - dłuższych, 1-3-miesięcznych stypendiów

dla młodych wykładowców w celu nauki języka oraz po to, by zapoznać się z procesem pracy dydaktyczno-wychowawczej w danej placówce.

Na pewno istnieje jeszcze wiele nie odkrytych dotąd możliwości współpracy.

W nadziei, że kontakty między naszymi placówkami będą w następnych latach pogłębiały się, w imieniu własnym i wsnólpacowników życzę polskim kolegom, wszystkim wykładowcom i pracownikom łódzkiego studium dalszych sukcesów w pracy oraz zdrowia i powodzenia w życiu osobistym.